

**Капустяні овочі:
сорти та агротехніка
вирощування**

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет

Бібліотека

**Капустяні овочі:
сорта та агротехніка
вирощування**

Рекомендаційний покажчик літератури

Миколаїв
2019

УДК 635.34

К20

Укладачі: А. А. Ястремська, зав. відділом бібліотеки

Редактори: О. Г. Пустова, директор бібліотеки МНАУ

Д. В. Ткаченко, зав. відділом бібліотеки

Капустяні овочі: сорти та агротехніка вирощування :
К20 рек. покажч. літ. / уклад. . А. А. Ястремська ; за ред. О. Г.
Пустова, Д. В. Ткаченко. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – 32 с.

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2019

© Бібліотека Миколаївського НАУ,
2019

ПЕРЕДМОВА

В бібліографічному покажчику «Капустяні овочі: сорти та агротехніка вирощування» описані прийоми вирощування, удобрення, догляд та зберігання капустяних рослин.

До складу покажчика увійшли відомості про навчальні посібники, монографії, статті з наукових періодичних видань, а також матеріали всесвітньої мережі Інтернет з питань вирощування, та догляду різних сортів капусти.

При підготовці видання були використані фонди, каталоги та картотеки бібліотеки, бази даних бібліотеки МНАУ та електронні версії повнотекстових документів, розміщених в Інтернет.

Матеріали у покажчику розміщено за алфавітом авторів та назв видань.

Опис документів наведено мовою оригіналу. Бібліографічний опис зроблено за ДСТУ ГОСТ-7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Слова і словосполучення скорочуються відповідно діючим стандартам ДСТУ 35.82-97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие правила и требования».

Бібліографічний покажчик розрахований на науковців, керівників і спеціалістів агроформувань та студентів аграрних спеціальностей.

ВСТУП

З погляду науки, капуста - це найкраща ілюстрація селекційних досягнень людства. Жоден інший овоч не має такого розмаїття форм. Архітектоніка різниться настільки, що інколи важко повірити в те, що спільний предок - капуста дика - виглядає, як ріпак. Близько 4 тис. років тому людина вирощувала дику капусту, за смаком вона не відрізнялася від сучасної, врожайність була дуже низькою. Проте сталася генетична мутація і з'явилися рослини, що віддалено нагадували тугі голівки білокачанної капусти, яку ми знаємо сьогодні. Оскільки про генні мутації люди дізналися лише через 4 тис. років, то й виник міф про те, що капуста - це краплі поту Юпітера, які впали на землю (і за це йому велике спасибі!).

Місцем виникнення городньої капусти вважається Середземномор'я. Точні дати появи різних видів капусти невідомі, але підозри падають на територію Римської імперії. Пізня Римська імперія мала достатній розвиток, щоб скептичніше ставитися до ідеї про причетність Юпітера до справ селекції. Тому, скоріше за все, саме тут вивели все те різноманіття капусти, яке ми любимо сьогодні.

Селекція, навіть народна, якою вона була в давнину, - це зміщення біомаси рослини до того органа, який людина вважає пріоритетним. Селекція не підвищує продуктивність виду, вона видозмінює форму. Будь-яка доместифікація (одомашнювання) - це зміна зовнішнього вигляду рослини. Та, яка давала вдалий генетичний збір, визнавалася цінною. Її насіння висівали та знову відбирали той відсоток нових рослин, який мав такі самі або навіть гіпертрофовані ознаки

бажаної рослини. Ось таким довгим шляхом прийшли до нас усі родичі городньої капусти: брюссельська, цвітна, савойська, броколі та інші.

Головка білокачанної капусти - це гіпертрофована апікальна брунька дикої капусти. Брюссельська - це та сама дика капуста, але зі збільшеними латеральними бруньками. Кожен вид капусти - це фактично культивована генетична вада.

Будь-яка капуста корисна, цей факт став очевидним, ще коли думали про участь Юпітера у селекції. Проте хімічний склад різних її видів істотно різниться - мікроелементи у рослинах нагромаджуються по-різному. Це пов'язано з різним генотипом і з тим, що нагромаджують ці речовини різні органи.

Це можна пояснити на прикладі людини негроїдної та європеїдної раси. Шкіра цих людей накопичує різну кількість меланіну. Різний генотип капусти дає клітинам різну здатність виділяти з ґрунту та нагромаджувати різні речовини. Так і виходить, що броколі містить метіонін, що знижує негати́вний вплив радіації, шкідники не люблять савойську капусту через високий вміст ефірних олій, а кольрабі накопичує більше вітаміну С, ніж лимон.

Ціни на різні види капусти різняться так само, як і архітектоніка рослини. То чому одна капуста коштує 10 грн/кг, а інша - 50? Насамперед це пов'язано зі складністю вирощування кожного окремого виду. Голівки цвітної капусти у період дозрівання потрібно накривати, щоб вони не пожовтіли, а савойська капуста менше потребує зрошення, ніж білокачанна. Вирощування кожного виду капусти має свої тонкощі, свої особливості - тому й різну ціну. Друга причина - це рівень споживання населенням. Популярні види капус-

ти коштують дешевше, бо вирощуються масово, а ті, що отримали менше народної любові, - дорожче. Україна вирощує близько 1,5 млн т капусти щорічно - це один з найвищих показників у Європі з тією особливістю, що майже вся вирощується для внутрішніх потреб. На першому місці з популярності - білокачанна - 85%, інші 15% ринку ділять між собою пекінська та червонокачанна, цвітна, савойська, брюссельська та інші. Всі ці культури у нас зараховують до нішевих. І саме освоєння нових ніш (звичайно, вміле) багатьом овочівникам видається надійною гарантією непоганих і стабільних заробітків. Справді, за деякими капустами експерти бачать непоганий потенціал для зростання споживання: це і пекінська, і савойська, і броколі. Та й заробітки на цих капустах загалом кращі, ніж на білокачанній.

Звісно, реалізація потенціалу зростання споживання «нішевих» капуст найбільше залежить від загального рівня життя споживачів. Наприклад, споживання броколі, яка є одним із символів здорового харчування, у Великобританії становить 5 кг на душу населення за рік, у США й Канаді - 3,5 кг, у решті багатих країн Європи та Японії - не менше 1 кг за рік, а в Польщі - 200-300 г. Інакше кажучи, на істотне зростання попиту можна розраховувати тільки в умовах стабільного підвищення рівня життя.

Бізнес на капусті нестабільний. Для цієї культури характерні «цінові гойдалки», коли великі прибутки від врожаю в один рік спонукають овочівників наступного року спробувати повторити торішній фокус. У результаті ринок обвалюється, капуста знецінюється, розчаровуючи аграріїв.

Після таких обвалів вірними капустияній справі лишаються лише ті, хто продовжує чекати вдалого сезону, й ті, хто співпрацює з роздрібними мережами та боїться втратити ринки збуту. Й урожайність, і якість продукції (особливо тривалість зберігання) в багатьох господарствах істотно погірши-лися через девальвацію, яка змусила зменшити обсяги застосування засобів захисту рослин.

Без зрошування нема чого й думати про бізнес на капусті. Південні регіони давно звикли до думки, що крапельне зрошення - це обов'язкова умова хорошого врожаю, але зміни кліматичних умов щорічно нагадують про це й жителям західних областей, де раніше капуста задовольнялася лише опадами.

Заморожування овочів - це взагалі цікавий та прибутковий жанр з великим потенціалом, заморожування капусти зокрема. Експортний її потенціал значно вищий, ніж свіжої. Для самих овочівників це також надійніший бізнес, оскільки він не так прив'язаний до сезонності. Овочі можуть зберігатися в замороженому стані до року, що дає можливість дочекатися вдалої ціни. Як не дивно, девальвація гривні робить бізнес на замороженій капусті ще привабливішим. Щоправда, робота з виробниками заморожених овочів має свої недоліки. Головний із них - велика залежність аграрія від покупця, адже виробників заморожених овочів на всю країну не набереється й півсотні, тоді як овочівників - тисячі. Тож у деяких заморожувальників постачальникам довелося вибивати свої гроші не один рік. Крім того, хоча заморожування і вважається переробкою, вимоги до якості продукції тут не нижчі, ніж у роздрібної торгівлі, а закупівельні ціни - нижчі. Зате сільгоспвиробник їх знає вже на початку сезону, так

само, як і обсяги закупівлі. Тоді як ціни на свіжу продукцію - це завжди загадка.

Нішевий капустияний бізнес може бути цікавим великим підприємствам з напрацьованими джерелами збуту. Вони мають можливість реалізовувати результати своєї нішевої діяльності в «довідок» до основних своїх культур.

Зміцнити позиції овочівників на ринку капусти можуть також будівництва сховищ. Проте «ніжні» види капусти, такі як савойська, пекінська та цвітна, можуть зберігатися довго лише у сховищах з регульованим газовим середовищем таким, яке потрібно для зберігання яблук, наприклад.

Джерело:

Горнець О. Капуста - всьому голова /
О. Горнець // Зерно. – 2018. – № 6. –
С. 82-84.

Капуста білоголова

1. Верімарк® для змочування та промивки розсади капусти білоголової // Овощеводство. – 2015. – № 10. – С. 30-31.

2. Вирощування розсади капусти на асфальті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vladam-seeds.com.ua/ua/agronomiya/vyraschivanie_rassady_kapusty_na_asfalti/. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

Технологія вирощування білокачанної капусти.

3. Горнець О. Капуста - всьому голова / О. Горнець // Зерно. – 2018. – № 6. – С. 82-84.

4. Гула О. Как поторопить белокочанную капусту [Електронний ресурс] / О. Гула. – Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/kak-potoropit-belokachannuyu-kapustu/>. Дата последнего доступа: 15.03.2019.

5. Дидів І. В. Рання капуста - на старт! / І. В. Дидів, О. Й. Дидів, А. І. Дидів // Агроиндустрия. – 2019. – № 1. – С. 74-80.

Про вирощування капусти білоголової.

6. Дидів І. Рання капуста з тунелів / І. Дидів, О. Дидів, А. Дидів // Плантатор. - 2017. - № 2. - С. 76-80.

7. Дыдив И. Капуста: причины неурожая, или Успех в неблагоприятный год / И. Дыдив, О. Дыдив, А. Дыдив // Овощеводство. – 2016. – № 1. – С. 34-38.

В статье рассмотрены основные факторы, которые повлияли на урожайность и прибыльность выращивания капусты белокачанной позднеспелой в создавшихся условиях.

8. Дыдив И. Основные аспекты выращивания капусты белокачанной во втором обороте / И. Дыдив, О. Дыдив, А. Дыдив // Овощеводство. – 2015. – № 7-8. – С.19-21.

9. Дыдив И. Ранняя капуста из открытого грунта / И. Дыдив, О. Дыдив, А. Дыдив // Овощеводство. – 2016. – № 4. – С. 26-28.

Агротехнология выращивания капусты ранней белоголовой в открытом грунте.

10. Капуста білоголова свіжа. Технічні умови : ДСТУ 7037:2009. – [Електронний ресурс]. – [Чинний від 2010–01–01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2010. – 14 с. – (Національний стандарт України). – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/970041/>. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

11. Корабльов С. Висадка ультра ранньої білокачанної капусти Легат F1 [Електронний ресурс]. / С. Корабльов. – Режим доступу : http://vladam-seeds.com.ua/ua/agronomiya/vysadka_ultrarannej_belokachannoj_kapusty_legat_fl_/. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

12. Ляшенко А. В. Капуста білоголова - хімічний захист від основних шкідників у Центральному Лісостепу України / А. В. Ляшенко, В. П. Федоренко // Карантин і захист рослин. – 2015. – № 3. – С. 15-17.

13. Мазоренко Д. І. Капуста: прогресивні технології та нормативи витрат [Електронний ресурс] : Наук.-вироб. вид. / Д. І. Мазоренко ; за ред. Г. Є. Мазнева. – Харків: Вид-во «Міськдрук», 2011. – 36 с. – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/1256596/>. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

У виданні розглянуто наукові основи прогресивних технологій, наведено технологічні карти і нормативи витрат на вирощування капусти. Технології розроблені співробітниками НДЛ «Обґрунтування інноваційних агротехнологій» ХНТУСГ імені Петра Василенка спільно з фахівцями ЗАТ «Чумак» для умов Півдня України.

14. Михно М. Пізня капуста на старті / М. Михно // Плантатор. – 2018. – № 2. – С. 50-54.

Про гібриди білоголової капусти.

15. Мулярчук О. Розсада капусти / О. Мулярчук, П. Безвіконний // Плантатор. – 2018. – № 2. – С. 56.

16. Рання капуста – ранній заробіток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vladam-seeds.com.ua/ua/agronomiya/rannya-ua-kapusta/>. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

Вирощування білокачанної капусти в ранньо-весняному обороті дозволяє, по-перше, задіяти виробничі і людські ресурси до початку основного сезону, по-друге, раціонально використовувати посівну площу, по-третє, отримати прибуток за рахунок високих ринкових цін на ранню продукцію.

17. Слепцов Ю. Квітнева капуста / Ю. Слепцов // Плантатор. - 2017. - № 1. - С. 58-59.

18. Слепцов Ю. Середньостигла капуста / Ю. Слепцов // Плантатор. - 2017. - № 5. - С. 48-50.

19. Технологія вирощування капусти білокачанної [Електронний ресурс]. – Видання ТОВ "Сингента", 2013. – 46 с. – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/1434431/>. – Дата останнього доступу: 11.03.2019

20. Хромов Н. Календарь ухода за белокочанной капустой по месяцам [Електронний ресурс] / Н. Хромов. – Режим доступу : <https://www.botanichka.ru/article/kalendar-uhoda-za-belokochannoy-kapustoy-po-mesyatsah/>. – Дата последнего доступа: 15.03.2019.

Капуста пекінська

21. Бережняк Р. Пекінська капуста: перспективна овочева культура / Р. Бережняк // Агроном. – 2015. – № 2. – С. 172-173.

22. Восточные красавицы: китайская и пекинская капуста [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/vostochnyie-krasavitsyi-kitayskaya-i-pekinskaya-kapusta/>. – Дата последнего доступа: 15.03.2019.

23. Дидів І. Капуста китайська - окраса зі сходу / І. Дидів, О. Дидів, А. Дидів // Овощеводство. - 2017. - № 3. - С.44-47.

24. Дидів І. Особливості вирощування пекінки / І. Дидів, О. Дидів, А. Дидів // Плантатор. – 2017. – № 4. – С. 80-82.

25. Дидів І. Родичка пекінки / І. Дидів, О. Дидів, А. Дидів // Плантатор. - 2017. - № 2. - С. 72-73.

26. Дидів О. "Пекінка" - два урожаї на рік / О. Дидів, І. Дидів // Агроіндустрія. – 2018. – № 7. – С. 4-12.

Загальновідомо, що в Україні найбільш популярною з овочевих рослин родини Капустяні є білоголова капуста. Втім, все більшої популярності набуває й «пекінка». Про особливості вирощування пекінської капусти можна дізнатись зі статті.

27. Ковтунюк З. Пекінська капуста / З. Ковтунюк // Плантатор. – 2017. – № 3. – С. 45-47.

28. Кутовенко В. Капуста пекинская: источник здоровья, бодрости и долголетия / В. Кутовенко, Н. Гаврилюк // Овощеводство. – 2014. – № 10. – С. 38-41.

29. Слепцов Ю. Зірка сходить на сході: апофеоз пекінки / Ю. Слепцов // Плантатор. – 2016. – № 4. – С. 30-33.

Вирощування пекінської капусти.

30. Технологія вирощування гібрида капусти пекінської Супрін F1 [Електронний ресурс]. – Видання ТОВ "Сингента", 2013. – 12 с. – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/1434439/>. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

31. Хромов Н. Пекинская капуста – особенности выращивания [Электронный ресурс] / Н. Хромов. – Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/pekinskaya-kapusta-osobennosti-vyirashhivaniya/>. – Дата последнего доступа: 15.03.2019.

Капуста цвітна

32. Капуста цвітна свіжа. Технічні умови : ДСТУ 3280-95. – [Електронний ресурс]. – [Чинний від 1997–01–01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 1995. – 30 с. – (Національний стандарт України). – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/1935211/>. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

33. Майдурова В. Цветная капуста: сорта, посадка, выращивание и уход, хранение [Электронный ресурс] / В. Майдурова. – Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/tsvetnaya-kapusta-sorta-posadka-vyrashhivanie-i-uhod-hranenie/>. – Дата последнего доступа: 15.03.2019.

34. Майдурова В. Как получить хороший урожай цветной капусты? [Электронный ресурс] / В. Майдурова. – Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/kak-poluchit-horoshiy-urozhay-tsvetnoy-kapusty/>. – Дата последнего доступа: 15.03.2019.

35. Непорожная Е. Капуста кучерявая полезна и вкусна / Е. Непорожная // Овощеводство. – 2018. – № 3. – С. 20-21.

Биохимический и минеральный состав цветной капусты по своей наполненности превосходит кочанные и листовые ее разновидности, относящиеся к тому же виду Капуста огородная.

36. Непорожная Е. Неженка среди капуст / Е. Непорожная // Овощеводство. – 2018. – № 3. – С.16-19.

Биологические особенности цветной капусты в свете приемов выращивания.

37. Полевой А. Еще раз о цветной капусте / А. Полевой // Овощеводство. – 2015. – № 5. – С. 26-27.

Про вирощування гібридів капусти у Польщі.

38. Пузік Л. М. Вплив регуляторів росту рослин на ріст, розвиток і формування врожаю гібридів капусти цвітної / Л. М. Пузік, Л. О. Гайова // Таврійський науковий вісник : наук. журнал. - 2018. - Вип. 103. – С. 105-112.

39. Савинов М. Агротехника выращивания цветной капусты [Электронный ресурс] / М. Савинов. – Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/cauliflower-2/>. – Дата последнего доступа: 15.03.2019.

40. Слепцов Ю. Выбираем сорт цветной капусты / Ю. Слепцов // Овощеводство. – 2010. – № 4. – С. 64-67.

41. Слепцов Ю. Агротехніка цвітної капусти / Ю. Слепцов // Плантатор. - 2019. - № 2. - С. 64-66.

42. Чередниченко В. Конвеєр капусти цвітної / В. Чередниченко // Плантатор. – 2016. – № 1. – С. 64-68.

43. Щербина С. Секрети цвітної капусти / С. Щербина, С. Даценко, Н. Щербина // Плантатор. – 2017. – № 3. – С. 53-55.

Інші види капусти (броколі, кольрабі, романеско, савойська, брюссельська)

44. Дидів О. Й. "Півничний лимон" або капуста кольрабі / О. Й. Дидів, І. В. Дидів, А. І. Дидів // Агроіндустрія. – 2018. – № 12. – С. 17-27.

45. Дидів О. Капуста кольрабі в сучасному овочевому бізнесі / О. Дидів, І. Дидів, А. Дидів // Овочівництво. – 2018. – № 11. – С. 26-30.

46. Дидів О. Комерційна культура броколі / О. Дидів, І. Дидів, А. Дидів // Овощеводство. – 2018. – № 3. – С. 26-32.

47. Духін Є. Капуста романеско / Є. Духін, Н. Духіна // Плантатор. – 2018. – № 6. – С. 60-61.

48. Капуста брюссельська свіжа. Технічні умови : ДСТУ 1915-91. – [Електронний ресурс]. – [Чинний від 1992–07–01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 1991. – 10 с. – (Національний стандарт України). – Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/1938958/>. – Дата останнього доступу: 11.03.2019

49. Капустный ряд: брокколи [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/broccoli/>. – Дата последнего доступа: 15.03.2019.

50. Ковтунюк З. Броколі в літньо-осінньому обороті / З. Ковтунюк // Плантатор. – 2016. – № 4. – С. 36-38.

51. Ковтунюк З. Савойська капуста / З. Ковтунюк // Плантатор. - 2018. - № 1. - С. 50-52.

52. Мулярчук О. Капуста брокколи / О. Мулярчук, П. Безвіконний // Плантатор. – 2017. – № 4. – С. 84.

53. Носенко Ю. Брюсельська капуста / Ю. Носенко, Л. Терьохіна, О. Жук // Плантатор. – 2017. – № 5. – С. 51-53.

54. Свидерский В. Технология выращивания брокколи рассадным способом / В. Свидерский // Овощеводство. – 2017. – № 11. – С. 32-34.

55. Сидорова І. Капуста брюсельська - особливості вирощування / І. Сидорова // Плантатор. – 2016. – № 5. – С. 54-57.

56. Сидорова І. Підвищуємо врожайність брюсельської капусти / І. Сидорова // Плантатор. – 2018. – № 6. – С. 64-66.

Правильно підібрані строки сівби брюсельської капусти та терміни видалення верхівкової бруньки покращують ріст головочок, підвищують товарність, прискорюють збирання врожаю.

57. Хромов Н. Капуста брокколи – выращивание и уход [Электронный ресурс] / Н. Хромов. – Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/kapusta-brokkoli-vyrashhivanie-i-uhod/>. – Дата последнего доступа: 15.03.2019.

58. Щербина С. Листкова капуста / С. Щербина, С. Даценко, Н. Щербина // Плантатор. – 2018. – № 2. – С. 57-61.

Удобрення капустияних рослин

59. Гончаренко В. Система удобрення капустияної групи / В. Гончаренко // Плантатор. - 2016. - № 3. - С. 44-50.

60. Гончаренко В. Ю. Вплив альтернативної системи удобрення капусти білоголової пізньостиглої на біометричні показники рослин [Електронний ресурс] / В. Ю. Гончаренко, Л. А. Терьохіна, О. Ф. Мозговський // Овочівництво і баштанництво. – 2014. – Вип. 60. – С. 62-67. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oib_2014_60_10. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

61. Дидів О. "Пекінка" - два урожаї на рік / О. Дидів, І. Дидів // Агроіндустрія. - 2018. - № 7. - С. 4-12.

62. Ефективність комплексних добрив в технології вирощування капусти головчастої [Електронний ресурс] / О. В. Куц, Т. В. Парамонова, О. Ф. Мозговський, В. І. Михайлин // Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2017. – № 3. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nd_2017_3_14. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

63. Куц О. В. Мікробіологічна активність ґрунту за альтернативних систем удобрення капусти білоголової пізньостиглої [Електронний ресурс] / О. В. Куц, Л. А. Терьохіна, О. Ф. Мозговський // Наукові праці Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків. – - 2015. – Вип. 23. – С. 149-153. – Режим доступу : <http://>

nbuv.gov.ua/UJRN/znpicb_2015_23_29. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

64. Михно М. Кальцієві розлади / М. Михно // Плантатор. – 2017. – № 6. – С. 58-61.

Про нестачу кальція в салаті й пекінській капусті.

65. Окрушко С. Є. Вплив стимулятора росту Вимпел на врожайність капусти білоголової [Електронний ресурс] / С. Є. Окрушко // Вісник Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва. Серія : Ґрунтознавство, агрохімія, землеробство, лісове господарство, екологія ґрунтів. – 2017. – № 1. – С. 140-145. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnu_grunt_2017_1_19. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

66. Повх О. В. Економічна та біоенергетична ефективність застосування органічного ферментованого добрива та мікробіологічного препарату в технології вирощування капусти білоголової [Електронний ресурс] / О. В. Повх // Наукові праці Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків. – 2015. – Вип. 23. – С. 144-148. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpicb_2015_23_28. – Дата останнього доступу: 11.03.2019.

67. Сергієнко В. Біопрепарати на капусті / В. Сергієнко // Плантатор. - 2018. - № 1. - С. 56-57.

68. Щербина С. Удобрення білоголової капусти / С. Щербина, О. Куц, С. Даценко // Плантатор. – 2018. – № 3. – С. 72-74.

Зберігання капусти

69. Власова О. Зберігання капусти [Електронний ресурс] / О. Власова // Агробізнес сьогодні — 2017. — 8 лют. — Режим доступу : <http://agro-business.com.ua/agro/zberihannia/item/8244-zberihannia-kapusty.html>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

70. Зберігання капусти: основні хвороби й шкідники[Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vladam-seeds.com.ua/ua/agronomiya/HRANENIE-KAPUSTY/>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

71. Капуста цвітна. Настанови щодо зберігання та транспортування в умовах охолодження (ISO 949-1987) : ДСТУ ISO 949-2002 зберігання [Електронний ресурс]. — [2003-10-01]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2002. — 8 с. — (Національний стандарт України). — Режим доступу : http://document.ua/kapusta-cvitna_-nastanovi-shodo-zberigannja-ta-transportuvan-std9082.html. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

72. Карельсон А. Заметки для агрономов о хранении капусты белокочанной / А. Карельсон // Овощеводство. — 2014. — № 12. — С. 32-34.

73. Ковтунюк З. Зберігання пекінської капусти / З. Ковтунюк, А. Гулевська // Плантатор. — 2019. — № 1. — С. 44-45.

74. Мулярчук О. Зберігання капусти / О. Мулярчук, П. Безвіконний, Л. Кобринська // Плантатор. – 2018. – № 6. – С. 68-70.

75. Хромов Н. Как сохранить свежую капусту до весны? [Электронный ресурс] / Н. Хромов. — Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/kak-sohranit-svezhuu-kapustu-do-vesny/>. — Дата последнего доступа: 15.03.2019.

76. Щербина, С. Технологія зберігання капусти / С. Щербина, С. Даценко, Н. Щербина // Плантатор. - 2017. - № 1. - С. 60-62.

77. Якубчук О. Основні заходи для обмеження хвороб капусти в період зберігання [Електронний ресурс] / О. Якубчук. — Режим доступу : http://vladamseed.com.ua/ua/agronomiya/osnovnye_meroprijatija_dlja_ogranichenija_boleznej_kapusty_v_period_hranenija/. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

Хвороби і шкідники капусти

78. Баннікова К. Капуста й цибуля: непростий сезон / К. Баннікова // Плантатор. – 2018. – № 4. – С. 74-77.

Про шкідників капусти й цибулі.

79. Духін Є. Захист білоголової капусти / Є. Духін, Н. Духіна // Плантатор. – 2019. – № 4. – С. 52.

80. Заремба В. Кила - самое вредоносное заболевание капусты / В. Заремба, И. Марков // Овощеводство. - 2017. - № 9. - С. 32-34.

81. Капустяна міль – проблема цієї осені [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vladam-seeds.com.ua/ua/agronomiya/kapustnaja-mol-osen-2015/>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

Пошкодження пекінської капусти капустяною мілью.

82. Капустяна муха приходить в гості із бузком [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://vladam-seeds.com.ua/ua/agronomiya/kapustnaya_muha_may_2015_ua/. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

83. Ляшенко А. В. Капуста білоголова - хімічний захист від основних шкідників у Центральному Лісостепу України / А. В. Ляшенко, В. П. Федоренко // Карантин і захист рослин. – 2015. – № 3. – С. 15-17.

84. Ляшенко А. В. Капустяна попелиця (*Brevicoryne brassicae* L.) на посівах капусти білоголової пізніх строків досягання в Лісостепу України [Електронний ресурс] / А. В. Ляшенко // Захист і карантин рослин. — 2014. — Вип. 60. — С. 211-219. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zikr_2014_60_30. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

85. Ляшенко А. В. Хрестоцвіті блішки на капусті білоголовій [Електронний ресурс] / А. В. Ляшенко // Карантин і захист рослин. — 2014. — № 4. — С. 5-7. — Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

Kizr_2014_4_4. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

86. Майдурова В. Вредители капусты и средства борьбы [Електронний ресурс] / В. Майдурова. — Режим доступа : <https://www.botanichka.ru/article/vrediteli-kapusty-i-sredstva-borbyi/>. — Дата останнього доступу: 15.03.2019.

87. Марков І. Прогноз розвитку хвороб на капусті в сезоні 2019 / І. Марков // Овочівництво. — 2019. — № 4. — С. 148-151.

88. Марков І. Хвороби капусти під контролем [Електронний ресурс] / І. Марков // Агробізнес сьогодні. — 2018. — 19 груд. — Режим доступу : <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/12411-khvoroby-kapusty-pid-kontrolem.html>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

89. Мельничук Ф. Захист капусти білоголової від сходів до збирання врожаю / Ф. Мельничук, О. Гордієнко, С. Алексєєва // Овочівництво. — 2018. — № 9. — С. 34-38.

90. Опис хвороб капусти у відкритому ґрунті, лікування та боротьба з ними [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://yak-zrobyty.in.ua/opis-xvorob-kapusti-u-vidkritomu-grunti-likuvannya-ta-borotba-z-nimi/>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

91. Пиковский М. Болезни капусты цветной и брокколи / М. Пиковский // Овощеводство. — 2018. — № 3. — С. 50-55.

92. Радченко А. Хвороби капусти: фото, опис і лікування [Електронний ресурс] / А. Радченко. — Режим доступу : <http://vkazivka.com/svoimi-rukami/gospodarstvo/xvorobi-kapusti-foto-opis-i-likuvannya.html>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

93. Сергієнко В. Біопрепарати на капусті / В. Сергієнко // Плантатор. — 2018. — № 1. — С. 56-57.

Біопрепарати проти хвороб і шкідників капусти.

94. Сергієнко В. Кила капусти / В. Сергієнко // Плантатор. — 2019. — № 2. — С. 68.

Хвороба уражує кореневу систему рослин. Найчастіше це відбувається за вирощування розсади у занадто вологому ґрунті.

95. Сергієнко В. Мозаїка цвітної капусти / В. Сергієнко // Плантатор. — 2019. — № 1. — С. 42.

96. Скрипник Н. Небезпечні шкідники капусти / Н. Скрипник // Овощеводство. — 2018. — № 3. — С. 56-58.

97. Ткаленко Г. Бактеріози капусти білоголової [Електронний ресурс] / Г. Ткаленко // Агробізнес сьогодні. — 2015. — 12 трав. — Режим доступу : <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/543-bakteriozy-kapusty-biloholovoi.html>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

98. Ткаленко Г. Бактеріози капусти в Лісостепу України / Г. Ткаленко // Плантатор. - 2017. - № 6. - С. 73-75.

99. Ткаленко Г. Шкідники капусти та заходи захисту [Електронний ресурс] / Г. Ткаленко // Агробізнес

сьогодні. — 2012. — 27 вер. — Режим доступу : <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/271-shkidnyky-kapusty-ta-zakhody-zakhystu.html>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

100. Хвороби капусти [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://buklib.net/books/34606/>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

101. Хвороби капусти і як з ними боротися [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dachadecor.com.ua/bolezni/bolezni-kapusti-i-kak-s-nimi-borotsya.htm>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

102. Хвороби капусти: ознаки і методи боротьби [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://remontu.com.ua/xvorobi-kapusti-oznaki-i-metodi-borotbi>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

103. Черненко В. Л. Кореляційні залежності між комплексом основних ознак та стійкістю капусти білоголової до найпоширеніших хвороб [Електронний ресурс] / В. Л. Черненко // Овочівництво і баштанництво. — 2016. — Вип. 62. — С. 343-351.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oib_2016_62_47. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

104. Черненко В. Основні хвороби головчастої капусти / В. Черненко // Плантатор. — 2018. — № 5. — С. 61-63.

105. Чим хворіє капуста і як її лікувати [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://>

simya.com.ua/chym-hvoriye-kapusta-i-yak-yiyi-likuvaty/.
Дата останнього доступу: 15.03.2019.

106. Ще одна напасть для капусти – бактеріози [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vladam-seeds.com.ua/ua/agronomiya/bakteriozi-kapusti/>—
Дата останнього доступу: 11.03.2019.

107. Як боротися зі шкідниками і хворобами капусти [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.fermerstvo.org.ua/shkidnyky-ta-hvoroby-kapusty.html>. — Дата останнього доступу: 11.03.2019.

Авторський покажчик

А Алексеева С. 89	Духіна Н. 47, 79 Дыдив А. 7, 8, 9 Дыдив И. 7, 8, 9 Дыдив О. 7, 8, 9
Б Баннікова К. 78 Безвіконний П. 15, 52, 74 Бережняк Р. 21	Ж Жук О. 53
В Власова О. 69	З Заремба В. 80
Г Гаврилюк Н. 28 Гайова Л. О. 38 Гончаренко В. 59, 60 Гордієнко О. 89 Горнець О. 3 Гула О. 4 Гулевська А. 73	К Карельсон А. 72 Кобринська Л. 74 Ковтунюк З. 27, 50, 51, 73 Корабльов С. 11 Кутовенко В. 28 Куц О. В. 62, 63, 68
Д Даценко С. 43, 58, 68, 76 Дидів А. І. 5, 6, 23, 24, 25, 26, 44, 45, 46 Дидів І. В. 5, 6, 23, 24, 25, 26, 44, 45, 46, 61 Дидів О. Й. 5, 6, 23, 24, 25, 26, 44, 45, 46, 61 Духін Є. 47, 79	Л Ляшенко А. В. 12, 83, 84, 85
	М Мазоренко Д. І. 13 Майдурова В. 33, 34, 86 Марков И. 80 Марков І. 87, 88 Мельничук Ф. 89 Михайлин В. І. 62

Михно М. 14, 64

Мозговский О. Ф. 60, 62, 63

Мулярчук О. 15, 52, 74

Н

Непорожная Е. 35, 36

Носенко Ю. 53

О

Окрушко С. Є. 65

П

Парамонова Т. В. 62

Пиковский М. 91

Повх О. В. 66

Полевой А. 37

Пузік Л. М. 38

Р

Радченко А. 92

С

Савинов М. 39

Свидерский В. 54

Сергієнко В. 67, 93, 94, 95

Сидорова І. 55, 56

Скрипник Н. 96

Слєщов Ю. 17, 18, 29, 40, 41

Т

Терьохіна Л. А. 53, 60, 63

Ткаленко Г. 97, 98, 99

Ф

Федоренко В. П. 12, 83

Х

Хромов Н. 20, 30, 57, 75

Ч

Чередниченко В. 42

Черненко В. Л. 104

Щ

Щербина Н. 43, 58, 76

Щербина С. 43, 58, 68, 76

Я

Якубчук О. 77

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ВСТУП	4
Капуста білоголова	9
Капуста пекінська	12
Капуста цвітна	14
Інші види капусти	16
Удобрення капустяних рослин	18
Зберігання капусти	20
Хвороби і шкідники капусти	21
АВТОРСЬКИЙ ПОКАЖЧИК	28

Капустяні овочі: сорти та агротехніка вирощування

Рекомендаційний покажчик літератури

Укладач: **Ястремська** Анна Анатоліївна

Редактори: О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко

Комп'ютерний набір: А. А. Ястремська

Дизайн і верстка: Д. В. Ткаченко

Формат Ум. друк. арк.

Тираж ___ прим. Зам. № ___

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

Адреса бібліотеки МНАУ:
54020, м. Миколаїв, вул. Генерала Карпенко, 73

Адреса сайту: lib.mnau.edu.ua